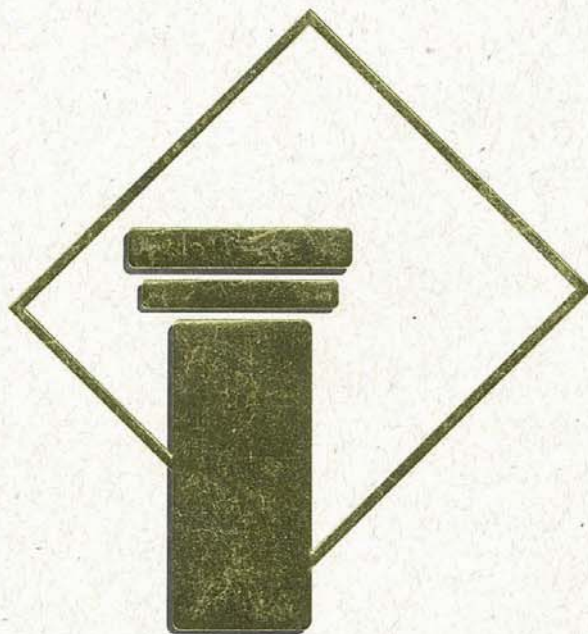

סוד הקסם

60 שנות שמשון-חברה לביטוח

יצא לאור על-ידי שמשון
אפריל 1997

סוד הקסם

"משון" - חברה לביטוח, היא אחת מחברות הביטוח הוותיקות ביותר, הפועלות במשק הישראלי, הרבה לפני קום המדינה. היא נוסדה בתחילת שנות השלושים כחברת ביטוח שהיתה קשורה לבנק מסחרי גדול באותם ימים. במהלך שישים וארבע השנים מאז הוקמה החברה, היא הועברה שש פעמים מיד ליד; ממקימה-מייסדיה, לקבוצת השקעות דרום-אפריקאית, שפעלה בלונדון ומשם חזרה לישראל.

כל זאת, בגלל סוד הקסם.

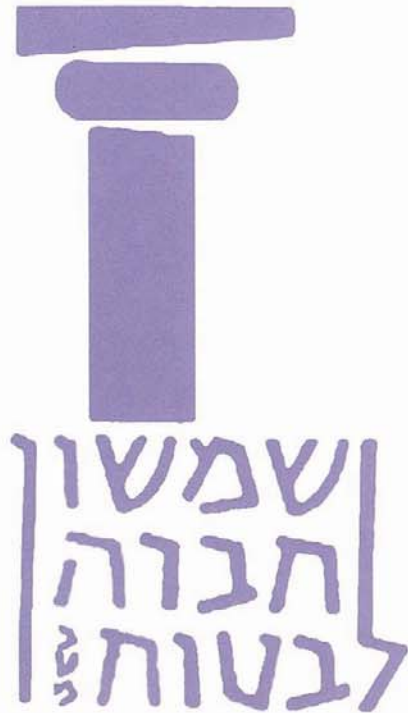
בראשית שנות התשעים, סמוך ליובל השישים להקמתה, נרכשה "שמשון" על-ידי חברת "מגדל". מאז היא אחת מחמש חברות הביטוח, המשתייכות לקונצרן הביטוח המוביל בשוק הביטוח הישראלי של שנות התשעים.

הישרדותה של "שמשון" בשוק הביטוח בארץ-ישראל היא תופעה ייחודית. חברות ביטוח אחרות, שהוקמו בארץ-ישראל בשנות השלושים והארבעים, לא זכו לעדנה ולהתפתחות. רובן נעלמו מנוף הארץ.

אין שום דמיון בין החברה שהוקמה בשנת 1933 לבין "שמשון" באמצע שנת 1997. שלוש פעמים שונה שמה של החברה במהלך שישים וארבע השנים מאז הוקמה. רק ההיסטוריה נשארה. היא משורטטת בדפים אלה.

גם כיום נותר ב"שמשון" שמץ מסוד הקסם. אלא שלא כמו בעבר, אין בעליה עומדים להיפרד ממנה. דווקא משום שהיא קסומה, הם שומרים עליה, מטפחים אותה, מעודדים אותה לצמיחה, להתפתחות ולהתעצמות נוספת, כחלק מקבוצת חברות הביטוח אליה היא משתייכת.

סוד הקסם השמשוני.

ההקמה

ב

יום האחרון של חודש מרץ 1933 נרשמה כחוק אצל רשם החברות מטעם ממשלת המנדט הבריטי חברת ביטוח חדשה - חברת "הללויד הארצישראלית לביטוח".

יחיאל רבינוביץ
מייסד חברת
הביטוח
"שמשון"

נשיא הכבוד של החברה החדשה היה מאיר דיזנגוף, ראש העיר הראשון של תל-אביב. רושם החברה היה לא אחר, אלא עו"ד ישראל בר-שירה, ממשרד עורכי-הדין פליקס רוזנבליט - הוא פנחס רוזן, שלימים יהיה לשר המשפטים בממשלת ישראל - ומשה זמורה. משרד רוזנבליט וזמורה היה אחד ממשרדי עורכי-הדין המכובדים בפלשתינה של ראשית שנות השלושים. משרדה הרשום של החברה החדשה היה בבית משפחת רבינוביץ, בשדרות רוטשילד 4 בתל-אביב.

האם הקמת החברה אז, בראשית שנות השלושים, קשורה להתפתחות הכלכלית ולשגשוג של אותם ימים בארץ-ישראל! האם היא קשורה לעלויות הגדולות של היהודים לארץ - העלייה השלישית, הרביעית והחמישית, שהביאו לארץ-ישראל ציונים מזן חדש, שרצו לבנות ולהיבנות בה? מי יזם את הקמת החברה ומי היו שותפיו לדרך?

חברת הביטוח החדשה היא פרק בתולדות עם ישראל, השב לארצו לאחר אלפיים שנות גלות. היא קשורה קשר בל יינתק לאישיות רבת-פעלים - יחיאל רבינוביץ.

החברה, שלימים נקראה "שמשון" וכיום היא אחת מחברות הביטוח הדינמיות בישראל של שנות התשעים, הוקמה על-ידי יחיאל רבינוביץ, שהיה בעל חזון והשקיע בה ממיטב מרצו וכשרונו. בכמחצית מתקופת שישים וארבע שנותיה היתה קשורה במייסדה, בעלייתו המטאורית בשמי הכלכלה של ארץ-ישראל, בנפילתו ובשקיעתו.

בעשייה החשובה הזאת לא היה יחיאל רבינוביץ יחיד. חברו לו שותפים רבים.

רבינוביץ עולה לארץ ישראל

עולים מגיעים
לנמל יפו
בראשית
שנות העשרים

בִּיב 1921. באחד ממסעיה מאודיסה מגיעה האונייה "רוסלאן" לנמל יפו. על סיפונה חלוצי העלייה השלישית. מאות צעירים נלהבים, שבחלו בחזון הסוציאליסטי הרוסי ובליבם כמיהה ציונית, עולים לפלשתינא לבנותה ולישבה. בתוך ציבור תוסס זה משפחה צעירה: האב יחיאל רבינוביץ, האם נחמה והבן ישראל בן השלוש-עשרה.

מחיים של שובע ונוחות של בני המעמד הבינוני ברוסיה לפני המהפכה הבולשביקית, שהחלה בשנת 1917, עלתה המשפחה לפלשתינא של ראשית המנדט הבריטי. מניהול עסקי טחנות קמח באוקראינה, לארץ הישימון המזרח-תיכונית.

בסוף שנת 1920 החליט רבינוביץ לעזוב את משרתו הטובה ברוסיה בניהול הטחנות ולעלות לציון. הוא יצא עם אשתו, בנו ואמו האלמנה למסע-טיול. אנשי השלטון הסובייטי הבינו, אמנם, את הכוונה הכמוסה בטיול, אך הודות ליחסם הטוב לרבינוביץ, לא הפריעו למסע. בסוף אדר א' תרפ"א (1921) הגיע ארצה עם משפחתו, אחרי מסע רב-טלטולים והרפתקאות. לפי הצעת יהודה קופילוביץ (אלמוג) - אחד מראשי גדוד-העבודה על-שם יוסף טרומפלדור, הצטרף יחיאל כמנהל חשבונות לפלוגת ראס-אל עין, שעבדה בסלילת מסילת הברזל מראש-העין לפתח-תקווה.

לימים עזר לו אברהם הרצפלד (חברו מישיבת ברדיצ'ב) לקבל משרת מנהל חשבונות במרכז קופת-חולים של הסתדרות העובדים הכללית. לאחר כשנה ייסד את בית-הדפוס הראשון בפתח-תקווה ומסרו לדודו ושותפו ראובן קריצמן. הוא עצמו התמסר ליסוד בנק "אשראי" בתל-אביב.

יחיאל רבינוביץ הוא האיש המייצג את גל העליות החדשות לארץ-ישראל: בצד חלוצים ציונים, שלהט ההתיישבות פעם בהם ומשאת נפשם היתה לכבוש שטחי ארץ שוממים ולהקים עליהם יישובים חדשים, המבוססים על חקלאות, הגיעו לארץ-ישראל - כבר אז בשנות העשרים של המאה - גם חלוצים מסוג אחר: יהודים ציונים "בעלי-בתיים", שהדחף הציוני שלהם היה שונה. הם רצו - אמנם - לישב את הארץ, אך הסיסמא "לבנות ולהיבנות בה" היתה מבחינתם לבנות את הארץ ואת כלכלתה ובד בבד להגדיל את הונם האישי והמשפחתי בארץ הנבנית. הם הבינו בחושיהם החדים, כי ארץ חדשה אינה רק חקלאות והתיישבות. היא גם תעשייה, בנקאות, שירותים פיננסיים, ביטוח ומיגוון העיסוקים האחרים, שהם חלק בלתי נפרד ממדינה מודרנית.

בנק "אשראי" היה דוגמא בולטת למגמה זו.

בנק "אשראי"

ישראל ברב
בנו
וממשיך דרכו
של
יחזאל
רבינוביץ

שר לירות שלוהו יחזאל רבינוביץ מידידים בראשית שנות העשרים למאה, היו היסוד לקבלת רשיון לפתיחתו של בנק "אשראי". המלווים לרבינוביץ היו קבוצת לקוחות, שיחזאל הכירם בעודו משמש מקדם מכירות של עיתון "הארץ". הוא חתם עמם על הסכם, לפיו הם מנניים על העיתון והפך לידידם. לימים, כל אחד מהם הלווה לו חצי לירה עד לירה ארץ-ישראלית אחת. בכסף זה החל את פעילותו בבנק "אשראי".

הבנק דמה לבנקים ההודיים ברוסיה. אלה פעלו לפי העיקרון שהבנק נוסד בשביל החברים ולא להיפך. בבנק "אשראי" לא הורגש חיץ בין החברים, גדולים כקטנים, מחד ובין ההנהלה והפקידות מאידך גיסא. תחושת עממיות זו משכה אל הבנק חברים לרוב. במשך הזמן הוא התפתח ממוסד קואופרטיבי זעיר לבנק גדול ומסועף בעסקיו: בנק "אשראי" של יחזאל רבינוביץ התמחה בענייני חיסכון ומתן אשראי וכן ביוזמה ובעזרה למימון מפעלי בניין ויצירה בקנה-מידה גדול בארץ-ישראל.

הבנק נתן מימון ועזרה ארגונית למפעלי "דלת-העם" (מפעלים ציבוריים שונים לטובת נזקקים) ולמפעלים ציבוריים ותרבותיים. בין מפעלי הפיתוח והבניין שהבנק והנהלתו עזרו להם ביוזמה ובביצוע, ראוי להזכיר את רכישת מגרשי התערוכה והקמת בניינה; רכישת המגרשים ל"שכונת העם" בקצה רחוב בן-יהודה בקרבת הירקון; עזרה לחברים ברכישת הקרקע ובבניין הבתים בחלק הגדול של הרחובות זמנהוף, שטנד וסביבתם (שכונות "יעקב" ו"שלמה"); בניין בתי-המסחר הסיטונאיים ברחוב הגשר ובניין הדואר - "הבית הכחול" - שהוקם כבית משרדים; בניין שכונת פקידי העירייה והמורים בשדרות בן-ציון ורחוב מלציט והסביבה.

שנים רבות המשיך הבנק בריכוז הון וברכישת קרקעות להרחבת היישוב העירוני בתנאים עממיים. הבנק תמך במניעת ספסרות, או ניצול יתר של הזקוקים לעזרה אשראית לצורכי בניין ופיתוח. באמצעות החברות שבבעלותו השתתף יחזאל רבינוביץ עם פנחס רוטנברג, מי שהקים מאוחר יותר את חברת החשמל הארץ-ישראלית, במימון ועדת העזרה לתעשייה, ועדה שעסקה בסיוע ועזרה למפעלים תעשייתיים, שנקלעו לקשיים.

בעוד הבנק עושה עסקים חובקי עולם מפלשתינא, מסיים בנו יחידו ישראל של רבינוביץ - את גימנסיה הרצליה. כמו שאר "בני טובים" בימים ההם, ששאפו לרכוש השכלה בנושאים כלכליים, שלא היו נלמדים אז באוניברסיטה העברית הצעירה בירושלים, נסע ללמוד בחו"ל. תחילה בסורבון בפריז ואחר-כך באוניברסיטאות בגרמניה. שש שנים למד בחו"ל. בגרמניה התחילה תקופת אי שקט, שהסתיימה בעליית הנאצים לשלטון ב-1933.

המהפך קטע את לימודיו של ישראל והוא חזר לארץ-ישראל, לתל-אביב הקטנה. כאן פגש מורה צעירה, צברית, ילידת הארץ - דרורה הלוי, הבת הבכורה של המושבה כנרת.

דרורה, בת למשפחה גלילית שורשית, משפחת חקלאים אידיאליסטית, נולדה וגדלה במושבה הקטנה על שפת הכינרת. גם היום, לאחר שנים, היא מתארת בעוצמה רבה את החיים הקשים של תושבי הגליל התחתון בשנות העשרים של המאה ואת המעבר החד לחיי "בורגנות" אמידה בקרב משפחת בנקאים ואנשי ביטוח בתל-אביב של שנות השלושים. הזוג הצעיר נישא בחיפה, שם פתח בנק "אשראי-ארץ-ישראלי" סניף בהנהלת הבן ישראל ברב.

בתחילת פעילותו עבדו בסניף החיפאי שני עובדים ועד מהרה גדל הצוות לשבעה-עשר עובדים. הסניף העניק שירותים בנקאיים להתישבות העובדת וליישובי העמק והיה לבית שני של גזברי הקיבוצים. הוא השקיע בבניין "בית הקרנות", בו שכנו משרדי הבנק עצמו. בתל-אביב המשיך בינתיים האב יחיאל בפעילותו הכלכלית והפילנתרופית. הוא עשה עסקים רבים, שונים ומגוונים. לא היתה בקשה של ראשי היישוב לתמיכה פיננסית שלא נענתה, לפעמים תוך "הפקרות" כלכלית, שאינה יאה למנהל בנק. לא אחת פנה אליו הרצפלד, ידידו מנוער, וביקשו להירתם ולהלוות כספים ליישוב חקלאי זה או אחר, או לפעילות כלכלית ייחודית ומקורית. הבנק סייע לבניין נמל תל-אביב ולהקמת מוזיאון תל-אביב לאמנות, זאת לפי בקשתו של מאיר דיונגוף, אז ראש העיר. רבינוביץ עצמו קשר קשרים עם אגודת הסופרים וראשיה - חיים נחמן ביאליק ויעקב פייכמן, שהיו לידידיו האישיים ופקדו את ביתו בימי חג ומועד.

הפעילות הכלכלית של יחיאל רבינוביץ התפרשה על פני תחומים נוספים, כמו בניית שכונת הפועלים "קריית מאיר" בתל-אביב. הפעילות הפילנתרופית השתלבה היטב בפעילות הכלכלית ועברה כ"חוט השני" בעשייה של האיש המיוחד הזה.

התפתחותו המואצת של בנק "אשראי" היתה לצנינים בעיני גורמים פיננסיים יהודיים בפלשתינא. כשפרץ המשבר הכספי עקב מלחמת איטליה-חבש ב-1935, עזר בנק ברקליס לבנק "אשראי" לעמוד מול הסתערות המפקידים, שדרשו את כספם. אך כשפרצה מלחמת-העולם השנייה, והמנהלים הראשיים של בנק ברקליס לא נמצאו כבר בארץ, נזקק בנק "אשראי" לעזרת מוסד כספי יהודי מרכזי. הוסכם בשעתו כי בנק "אשראי" ייעזר בו בשעת מצוקה, אך העזרה לא ניתנה. נתגלתה מגמה שבשתיקה לחסל את המוסד, שתרים כה רבות לבניין הארץ. יודעי דבר טוענים עד היום כי מגמה זו נבעה מקנאה, כיוון שבנק "אשראי" גדל והתרחב ושמך הטוב היה בפי כל. הבסיס הכלכלי של בנק "אשראי" היה אמנם איתן ורכושו היה שווה-ערך לצורך מתן בטחונות אמיתיים למסייע, אבל איש לא שעה לבקשת רבינוביץ. האיש והמוסד פשטו את הרגל.

שמו של יחיאל רבינוביץ קשור בעקיפין גם בהקמת "מגדל" חברה לביטוח, היום בעלת חברת "שמשון" (שנקראה בעבר "הללויד הארצישראלי לביטוח"). בשנת 1933 הצליח ידידו של רבינוביץ, המהנדס הארצישראלי אפרים קוצנוק (קינן), לבוא לידי הסכם עם חברת הביטוח האיטלקית והאירופית הגדולה "אסיקורציוני גנרלי" בדבר ייסוד חברת ביטוח משותפת ל"גנרלי" ולמשקיעים יהודים בארץ-ישראל. עם ההסכם בידו, החל קוצנוק להקים את החברה הלכה למעשה. את גיוס המשקיעים הפקיד בידי יחיאל רבינוביץ. שורה של תקלות וטעויות גרמה לכך, ש"גנרלי" ניתקה את קשריה עם קוצנוק ונקשרה לקבוצת משקיעים ציונית אחרת להקמת חברת הביטוח "מגדל".

64 שנים לאחר מכן, במהלך 1997 רכשה "אסיקורציוני גנרלי" את קבוצת חברות הביטוח "מגדל" ועמה גם את חברת הביטוח "שמשון".

ננה אשראי א"י

בע"מ

ח'יפ"ה, רחוב הרצל הדר הברמל
טלפון 349, ת. ד. 50

בנק אשראי

חברה הודית בע"מ

תל-אביב, שדרות ריטשילד, בית ה' דיונגוף
טלפון 963/64, חכת דאר 119
לטלגרמות: א ש ר א י ב נ ק

מקבל חברים וחתימות על מניות, פקדונות וחשבונות בחשבונות
עובר ושב ולזמנים קבועים בתנאים נוחים. שטרות ודוקומנטים
לגובינא. העברת כספים בארץ ולחוץ לארץ. קניה ומכירה
של צ'קים בולוטות זרות וכל עסקי בנק
קורס פונדנטים בכל מרכזי התבל.
העברות לרוסיה על-ידי טורגסיין

הללויד הארצישראלי לביטוח

ם חיטול בנק "אשראי" עמד מנהלו ומייסדו במשך חמש שנים על המשמר, לבל יבולע למפקידים ולמשקיעים מדלת-העם ולקרנות הציבוריות. אחר-כך התמסר יחד עם בנו לניהול הסניף הארץ-ישראלי של חברת הביטוח "הללויד הארצישראלי לביטוח". במקביל עסק גם ביצירת נכסי רוח לאומה. הוא יסד את חברת "ראשונים" להוצאת ספרי יסוד מיצירות חכמינו הקדמונים.

יחיאל רבינוביץ נטש את עולם העסקים והשאיר את ניהול חברת הביטוח בידי בנו ישראל. בהסכמת אביו שינה הבן את שם משפחתו לברב. כידוע, פירוש השם רבינוביץ הוא בן הרב. ישראל חשב לקרוא לעצמו בר-רב ולבסוף בחר בשם ברב, בנו של רב. יחיאל המשיך לעסוק בענייני ציבור ובהוצאה לאור עד מותו בשנת 1952. בנו ישראל ברב פיתח את חברת הביטוח והמשיך בעיסוקו בשנות החמישים והשישים. הוא נפטר לפתע בשנת 1969.

יחיאל רבינוביץ ובנו ישראל ברב לא חשבו לעסוק בביטוח. מימון, בנקאות, מקרקעין ובנייה היו קרובים לליבם הרבה יותר. אולם, מה שאיפייין את ההתפתחות הכלכלית של אנשי העסקים בארץ-ישראל בשנות השלושים היתה פעילות בתחומים מוגדרים, שהתרחבו אט אט, ובאמצעותם נקשרו קשרים כלכליים עסקיים שונים, שהרחיבו את הפריפריה של העסקים הבסיסיים. בדרך זו התפתח גם בנק "אשראי".

הקו שהינחה את מייסדיו היה הקמת משענת כלכלית, פיננסית וביטוחית להתיישבות ולמדינה שבדרך. משפחת רבינוביץ-ברב היתה קשורה לעסקים רבים ומסועפים. כל הכלכלה היהודית בפלשתינה תחת המנדט הבריטי התפתחה כך. בארץ שלטו בתקופה הראשונה מוסדות כלכליים בריטיים: בתחומי הפיננסים, בתחומי הביטוח וגם בתחומים אחרים. במקביל, התפתחו מוסדות יהודיים ציוניים חדשים. אלה שירתו את היישוב היהודי המתפתח, את התעשייה, שניצנה הראשונים צצו בשנות העשרים והשלושים ואת ההתיישבות העובדת, שפרשה רשת יישובים חקלאיים חדשים בכל רחבי הארץ. גם ההתיישבות העירונית התפתחה. ירושלים היתה בירת האדמיניסטרציה הבריטית ותל-אביב - "בירת" היישוב היהודי והמוקד הכלכלי של הארץ. הבנקאות, הביטוח והבנייה היו חלק נכבד מהתהליך לבניית משק לאומי יהודי בארץ.

חברה בריטית ועבר ימית לביטוח בע"מ

בנק "אשראי", שהוקם בראשית שנות העשרים על-ידי יחיאל רבינוביץ, התפתח, התעצם ופתח סניף בחיפה. ליד הבנק קמו מוסדות כלכליים נוספים, שעמדו לרשות לקוחות הבנק. בין השאר הוקמה חברת ביטוח, ששירתה את לקוחות הבנק, ובעיקר נתנה גיבוי ביטוחי לכספים, שהלווה הבנק למוסדות ולארגונים בהתיישבות החקלאית, בתעשייה ובמפעלי הבנייה. למעשה היה בנק "אשראי" קשור במשך השנים במישרין ובעקיפין לשתי חברות ביטוח: "חברת הללויד הארצישראלי לביטוח", שלימים נקראה "החברה הבריטית העבר-ימית (אוברסז) לביטוח" ולאחר מכן "שמשו"ן - חברה לביטוח.

البريطانية وما وراء
المحيطات

החברה השנייה נקראה "חברה כללית ארץ-ישראלית לביטוח", שמייסדה היה אפרים קוצנר. לאחר זמן הוחלף שמה והיא נקראה בשם "חברת אושיות". המשרד הראשי של החברות שכן בבית בנק "אשראי" ברחוב לילינבלום 37 בתל-אביב, כיום משכנו של בנק ישראל בעיר זו. חברת הביטוח הראשית של הבנק היתה "הללויד הארצישראלית לביטוח". חמישים שנים לאחר מכן רכשה "שמשון" לפי הוראות "הסנה" שלושת אלפים תיקי ביטוח חיים של חברת "אושיות".

בתחילה היו שתי חברות הביטוח הללו מבוססות על שותפות בין חברות ואישים בריטיים, לבין משקיעים ארץ-ישראלים. אט אט עלה וגבר חלקם של המשקיעים היהודים המקומיים בארץ-ישראל. הם היו לכוח הדומיננטי בחברות אלה.

הללויד הארצישראלית לביטוח משנה בע"מ
שדרות רוטשילד 4
תל-אביב, 1066
טלפון:

לחברות הביטוח, שפעלו ליד בנק "אשראי", היה קשר עסקי הדוק עם חברות הביטוח הקשורות לקונצרן הביטוח הגדול "לוידיס" בבריטניה. כך ניתן עורף ביטוחי - ביטוח משנה - לחברות הארץ-ישראליות הקטנות והצעירות. בקבוצת חברות אלה בלטה חברת "הללויד הארצישראלית לביטוח", אמה-הורתה של חברת "שמשון".

מקובל, היו בחברות הביטוח שני סוגי משקיעים יהודים בארץ-ישראל: אנשים בעלי רקע כלכלי פנינטי, שתרמו לחברת הביטוח מהונם ומכשרונם וניהלו אותה הלכה למעשה ואנשי ציבור ידועי שם, שפרשו חסותם גם על ענייני כלכלה והצטרפו כמשקיעים זוטרים בחברות אלה. הם תרמו לחברה בפעילותם הציבורית, ועצם שמם וקשריהם היו מנוף לקידום עסקיה. יצרן שיניים תותבות, נשיא לשכת-המסחר, נשיא המזרחי, מומחה לבולאות וסוכן ביטוח ידוע, סוחר עצים, קבלן, יצרן משי ומי שרצה להיות ראש העיר תל-אביב - כל אלה היו בין שותפיו הרבים של יחיאל רבינוביץ בחברת הביטוח החדשה שהקים. רובם היו ציונים, שעלו לארץ-ישראל בתחילת המאה ובהם עסקנים, אנשים דתיים, ליברלים ומתקדמים.

רבינוביץ בחר בקפידה את המשקיעים בבנק "אשראי" ובחברת הביטוח שהיתה קשורה אליו. היה חשוב לו מאוד, שיהיו אלה אנשי ציבור מקובלים וידועים בזיקתם לציונות ולאהבת הארץ.

יצרן השיניים התותבות

ה

משקיע החשוב ביותר בחברה הביטוח החדשה היה שמואל (סם) שמעון בלום. הוא נולד בסוף שנת 1860 לרב וראש ישיבה בליטא, נצר למשפחת רבנים, למד ב"חדר" ואחר-כך בישיבות ליטא. היגר לארצות-הברית, עבד שם בתעשיית השיניים התותבות ולמד בבית-הספר הגבוה בפילדלפיה את מלאכת השיניים התותבות באורח מדעי. היה בעל מקצוע מעולה ולזכותו המצאות רבות בתחום זה. בפילדלפיה אף הקים בית-חרושת גדול לתעשייה זו ורשם הרבה פטנטים. שמו ושם המפעל שלו התפרסמו בכל ארצות-הברית. גם הנשיא וילסון הביע לו את הוקרתו על מפעלו התעשייתי החשוב ועל תוצרתו המעולה.

לציונות נמשך מראשית היווסדה והיה ציר בקונגרס הציוני השני. ביתו וכיסו היו פתוחים לכל שליח ציוני ולכל סופר עברי. ביתו היה בית יהודי מסורתי. הוא עמד בראש ועד הפעולה של כל מגבית ציונית. בשנת 1926 עלה לארץ-ישראל להשתקע בה.

נאמן לשיטתו הציונית, החליט להקים עסק - בית-חרושת לשיניים תותבות בארץ-ישראל. כשהושלם הבניין והוצבו המכונות, שילב בעבודה הרבה פועלים יהודים, שלמדו את המקצוע. היו ימים שעבדו בו כמאתיים איש. יצוא המפעל הגיע, לפי ערך המטבע לפני מלחמת העולם-השנייה, לעשרים וחמישה עד שלושים אלף לא"י בשנה - סכום גדול מאוד באותם ימים.

בשנת 1927 חש כי "עונג שבת" סובל מחוסר מקום קבוע. היה זה מפעל תרבותי שנוסד על-ידי חיים נחמן ביאליק ונועד להביא להמוני העולים החדשים, שהגיעו לארץ בשנות העשרים והשלושים, חדשות בתחום התרבות, הזמר, השירה, המוסיקה וההווי של ארץ-ישראל המתחדשת. אחרי שנפגש עם ביאליק ועם המנהל הראשי של "עונג שבת" - ברוך ספיבק, החליט לתרום סכום גדול כדי להקים מוסד קבוע. יחד עם חברים אחרים וביניהם יחיאל רבינוביץ, מימן את הקמת בניין "אוהל שם" בתל-אביב.

נשיא לשנת המסחר משקיע

הודה ליב גליקמן נולד ברוסיה הלבנה, למד ב"חדר" ובישיבה והשתלם בהשכלה כללית ובהנהלת חשבונות. עבד כמנהל פנקסים בעסקי היערות הגדולים של רוסיה והיה פעיל בתנועת חובבי ציון. בשנת 1893 עלה ארצה ועבד שנתיים כפועל חקלאי בראשון לציון. עבר ליפו ועבד כמנהל חשבונות בבית-מסחר לבגדים. אחר-כך עבד כפנקסן ומנהל בבית-המסחר לחומרי ברזל וצבעים של שמעון רוקח ושותפיו. במשך הזמן היה לשותף בעסק. ב-1915 פתח לו עסק עצמאי בענף זה ביפו והעביר אותו אחרי שנים לתל-אביב. לימים היה העסק של גליקמן לאחד העסקים הגדולים לחומרי ברזל ובניין בארץ.

אחרי המלחמה השתתף בייסוד לשכת-המסחר העברית ליפו ותל-אביב והיה סגן נשיאה, עד שחלה. אז נבחר לנשיא כבוד לכל ימי חייו. היה מיוזמי המזח והנמל בתל-אביב בשנת 1936 ומיוזמי הראשונים של "אוצר מפעלי הים", שבנה את נמל תל-אביב.

התעניין הרבה בחקלאות. היה מהראשונים שנטעו בשנת 1908 פרדסים. היה ממייסדי חברת "פרדס" וחבר המועצה של "בנק האיכרים". התעניין בתעשייה המקומית ותמך בה. היה חבר הנהלת "בנק לתעשייה". אף הוא השקיע מהונו בחברת הביטוח.

נשיא המזרחי והבולאי

רב מאיר ברלין נולד ברוסיה הלבנה, בשנת 1880. בבחרותו הצטרף לתנועה הציונית ולמזרחי. הצטיין כסופר, פובליציסט וכנואם. כשפרצה מלחמת-העולם הראשונה היה צפוי למעצר מצד השלטונות הגרמניים בתור נתין האויב. באותה עת קיבל הזמנה מהוועד הציוני לשעת חירום, בנשיאותו של השופט העליון לואי ברנדייס, לבוא לאמריקה ולהשתתף בפעולות הוועד. בהשתדלות מרובה זכה באישור לצאת מגרמניה דרך הולנד ונסע לאמריקה. השתתף בפעולות הוועד לעזרה ולהצלה לטובת היישוב היהודי בארץ-ישראל, שהיה בסכנות רעב ורדיפות מצד השלטון הצבאי התורכי. בשנת 1924 עלה לארץ ומאז כיהן כנשיא המזרחי העולמי. היה תושב ירושלים. כבעל הון היה בין המשקיעים בחברה.

אחד האנשים המעניינים, שהיה שותף בחברת הביטוח ואף הסוכן הראשי שלה, היה ד"ר משה אופיר (זולטרבסקי). הוא נולד בוורשה בשנת 1901. בשנת 1922 יצא לתורכיה, סיים שם את חוק לימודיו בפקולטה למשפטים של מכללת קושטא וזכה בתואר עורך-דין. היה פעיל בארגונים ציוניים בתורכיה ועסקן באגודות בולאים.

היה ממייסדי אגודת חובבי בולים בתל-אביב. נמנה על מקימי התאחדות הבולאים בישראל וכיהן כנשיאה. בתוקף תפקידו כנציגה הקבוע של ישראל, השתתף ברוב הקונגרסים של הפדרציה הבין-לאומית לבולאות. מאז 1953 נמנה עם חברי הוועד הפועל העולמי של הפדרציה. המפעל הבולאי הגדול ביותר בחייו התוססים היה ארגון "תביל", תערוכת הבולאות העולמית, שנערכה בשנת 1957 בתל-אביב. הוא הקדיש מזמנו לכל פעילות ציבורית בתחום הבולאי, כשופט או כחבר הוועדה המתכננת הוצאת בולים חדשים של דואר ישראל. כל השנים היה חבר פעיל בהגנה, ובמלחמת-השחרור נתמנה כסגן המושל הצבאי של יפו, בדרגת סרן.

